

PRIJÁTEL.

Znanoszt razserjüvajočse mészecsne novine.

Naprêplácse cêna:

Nastrtnyek leto 90 kr.

Broj 5.

Naprêplácse penez i novine szlisajôcse pizma szo na imê réditela v-Buda-Pest „országház“ poszlane.

Pregléd.

Buda-Pest, 26. velki tráven.

Pogodbáva med nasega i med ausztrie sztrána miniszteria na gledôcs vámo i banka itak je nê dokoncsana. Ztém sze zdaj prevr'ze, jeli sze lüsztvi nasega országa dá prilika v-prisesztnom vrêmeni na obogaténye ali nê. Tanácsivanye je pred szvétki zacsnyeno i escse je nê znati, z-káksim názhajom sze dokoncsa. Nasega országa haszek tó zelê, ka bi mi mogliszamosztálen vogrszki bank goriposztaviti i nász szposzebnov vámov od ausztriancov odlôcsiti. Eto vesiniti mámo pravico, stera je od nigda v-právdaj nedoteknyeno za vogrszkoga národa obvarvana. Csi bi Vogrszkiország szamo szvoj sors meo med ocsmi dr'zati, vsze bi dobro bilô. Ono vezalo, stero nasega országa vu vnôgi sztálicsaj dotikanye med ausztrianci v-právdí gori obdr'zalo, tó 'zelê, ka te eden ali te drügi ország naj ne szkoncsáva brezi poszlühnyênya ovoga tála v-táksi dugoványaj, steri ednoga ali toga drügo tála vágatno doticsejo. Vána i bank je tákso vágotno dugoványe. Csi bi mi tó obôje brezi obpitanya ausztriancov goriposztavili, tebi tê kak naj prvle na nikoj prisli. Ár pôleg vladárrednoszti obôjiva országa ednoga vladára máta, zátó pripetjaj szkocsávanyaj vágatni dugovány sze nemre tó zgoditi, ka bi eden brezi poszlühnyênya ovoga kaj vesino. Geto je vrêmen priteklo, na stero je váme vezalo gorisztalo i da je v-preminôcsem vrêmeni od nász szpoznano, ka na vámo gledôcs sztáro vezalo skodlivo ino ka brezi vogrszkoga banka na du'ze tüdi nemremo prebivati: za volo vjedinyanya sze pogodbávanye zacsnolo. — Ki sze vu pogodbo piszti, táksi 'ze na prê zná, ka de mogo z-ednoga ali drügoga odpo vedeti, ka bi rad obdr'zo. Tó je 'ze tak. Pa dönok pri pogodbávaj vu Becsi nasi drági (za isztino szo nam drági!) szôszedje od szvoji, 'zél szo nikak nê steli odsz-tôpiti. Lehko je nyim bilô gucsati, da je nas predszenik miniszter Tisza na prê razglászo, ka on li navküpnó vámo 'zelê. Ausztrianci szo v-niksem táli nê steli dopüsztlivoszt pokázati. Nasi miniszterje szo 'ze doszta menye proszili, kak szo zaprva szkoncsali 'zeleti. Zobszton! Csi pri ednom dugoványi dobiti edem rainskih je od ausztriancov povoljen nam, pri drügom szo od nász plácsati sztôkrat toliko proszili. Ausztrianci sze za szvoje rokodelavce szkrbijo, ár csi bi sze mi za poszebnó vámo zagrádili, te bi pri nyih mestria na nikoj prisla. Te bi sze za szüknyo rejenyé prinasz

naprávnice goriposztavile, za ete bi potrébni bili delavci, tê bi prinasz trosili, dácso bi tü placstivali i tó bi vsze na haszek bilô országi. Ki pa nebi zadovolen bio zdomácsov szüknyov ali szkáksov drügov gotovcsinov, ete bi szi tó z-ptühinszkoga országa dao prineszti, ka csi vámo more plácsati, eto ráj od toga, kak od bôgsega, kak pa od ausztriancove, kak od lagojesega plácsa. Ausztrianci tó 'zelejo, ka z-ptühinszki orszagôv blágo naj pod viszikov vámov osztáne i eto vámo do oni bráli, mi z-toga nebi dobili nikaj, ali dönok vszákó leto 2 millionov i pôleg viszike váme bi mi escse pritrücani bili, ka za naso potrébcino iszkano blágo naj od ausztriancov küpimo, ár nam je priliki vzéta tó nam szebi napraviti. Pôleg toga od vszákoga zvönszki orszagôv prinesa blága vámo ausztrianci prezdignoti scséjo. Tó je edno. To drügo je pa tó: ka od nasega országa pripôvanoga vina, stero ausztrianci szpijéjo, dácso-potrosnya oni notri beréjo, od pive ali drüge pitvine, stero nas ország odnyih küpi, dácspotrosnya tüdi ausztrianci notri beréjo. Z-etoga, tak kak z-váme vszákó leto vnogo millionov notri pritecsé i tó vsze nas szôszed za szébe obdr'zi i nyagova mestria cveté, nasega országa lüsztvo pa sziomastvi. Trétje dugoványe je bank. Od szamosztálnoga vogrszkoga banka nasi szôszedje nescso csüti. Nasi miniszterje szo tó 'zeleli, naj ono tivaristvo, stero je ausztriancov bank goriposztavilo, banka kapitao razdeli i z-tém drügom tálom v-Buda-Pesti naj poszební bank goriposztávi. Eto posztavo vogrszkoga miniszteriuma tivaristvo banka zavrglo. Szamo tó povôlijo szôszedje, ka banke pizmo kre ednoga kraja naj vogrszko, kre drügoga kraja naj nemsko bô; vogrszkoga banka kapitao de pa szamo „v-mislényi“ v-Buda-Pesti, za isztino de pa toga kapitála zlát i szrebro na du'ze tivaristva pivnici vu Becsi obvorvano. Geto szo sze ausztrianci trdokorni dr'zali k-szvojoj 'zeli, vogrszki miniszterje szo pa z-táksov pogodbov nê mogli zadovolni bidti, Tisza vogrszkoga miniszteriuma od csészti dolizahvalênye králi prêg dao. Krao eto ne steo prijéti, nego zavüpo Tisza Kálmána naj v-Buda-Pest ide i naj sze tü szvojga sztrána poszlavcmi zgucsáva, ka de znao v-kákso pogodbo privoli szpráviscsa vecsesznoszt. Vogrszki miniszterje ete dnih szo z-Becsa doli prisli. Tisza naj oprvem 50 poszlavcov v-küpzézvo i tém na prê dao, ka szo v-Becsi opravili. Na drügi dén (23-toga) cêli sztran vküpzazváni bio, né na tanácsivanye, nego szamo ka poszlühne nászhajo pogodbe. Ete za nas ország prevecs

'zaloszten glász te véksi tao poszlavce je zburko i koli 80 jih včaszi edno pismo podpisalo, v-sterom vöpovejo, ka od tákse jedinoszti nescso csüti. Drügi, csi szo sze glih nê podpisali, szo tô glászila, ka ráj dolizahválíjo, kak bi szvojga národa, prijémsi tákso pogodbo, na lagojo pôť posztavili. Ali zátó táksi tüdi doszta bilô, ki szo zvolno privolili. Tisza tô pravo, ka k-pogodbi zátó moremo privoliti, ka csi nê, velka szpletanca zná nasztánoti, ár pôleg országa granice 'ze tak csüti boja krics. Tepa sze szamo mi moremo za tô szkrbeti? Csi k-tój pogodbi privolimo — pisejo vogrszke novine — sto zná v-káksi sztális ország bride, ár tákse vörtivanye nede mogo dugo pritrpeti. Bolje csi sze prvle zgodi, ka sze má zgoditi. Tô tüdi pravo Tisza, ka csi on tákso pogodbo nebi mogo vödoprneszti, stera bi od kralá i od szpráviscsa potrdjena bila, te more dolizahváliti i le vé ka sze te zgodi. Na tô vogrszke novine tô pisejo, ka sze Tisza naj szamo za tô szkrbi, ka országa lüsztví sors pobogsa, tô ga pa naj ne mantrá, ka sze te zgodi, gda on nede v-csészti. Jáko je szlab táksi ország — pravo eden moder cslovek — gde sze blá'zensztvo od ednoga csloveka csáka, ka pa csi té cslovek merjé, ka de te? Novine jáko prôti pisejo povoljényi oszramotlivnoj pogodbi i rátajo Tisza Kálmána, naj menye ne privoli, kak je tô 'ze vcsino. Miniszterje szo 25-toga nezáj v-Becs odisli, ka naj szvojo szlédnyo rêcs vöpovejo. Kak mo tô csüli, znali mo, ka sze zgodi. Csi do miniszterje ausztrie du'ze trdokorni, i krao vogrszki miniszterov 'zelo povoli, te tiszti moro dolizahváliti, csi pa sze nyihova 'zela dopuni, te do nasi miniszterje sli. Tak ali etek: szpletanca bode. Kak sze dokoncsa: sto zná? Mi 'zelmo, ka nas ország naj ne obhodi nakráci v-tom, ka ga po pravici i po právdi dosztája.

*

Pogodba je dokoncsana. Z-káksim nászhájom? Váma navküpná osztáne, kak je bila do etimao. Pri nisterom z-ptühinszki orszagôv notri prinesenom blági je váma prezdignyenya, naj szmo pri trücani tô blágo za malo ménso céno od ausztriancov küpiti. Z-ete váme nam — praj — ausztrianci edno sumo bodo plácsali, stero sze escse more dokoncsati. Dácso-potrosnya do na du'ze od nász nasi szôszedje bráli, ár v-tom táli szo nikak nê steli dopüsztlivi bidti. Szamosztálen bank tüdi ne dobimo, da szo nemci tô nê steli povoliti. Tak právíjo, ka ausztrie banka nistero millionov sze v-Buda-Pest posle, kak ti kapitao, ali banka ravnanye de li edno i to sze z-Becsá bode godilo.

Országá sors sze zdaj na deszét léta zvé'ze. Ete sors sze znikim nê pobôgsao. Na eto dokoncsávanye z-országá 'zalosztne glászi je csüti. Lüsztvó je tak da bi sze z-ednoga teskoga shehnya obüdilo. Trôst je mino i ka je osztalo, tô je 'zmécsno bremen znôvis.

Gda zdaj Tisza ete dnih nezáj odiso v-Becs, eden csasz je csüti bilô, ka koncimar de toliko glédo, ka országi nekaj vöszprávi. Te je pá csüti bilô, ka ausztrianci nescso nikak dopüsztlivi bidti. Te pá glász prisó, ka nasi miniszterje sze tanácsivajo, pa ka od szvoje 'zele odsztoplávajo. Vsze tô sze tak glászilo,

tak da bi za isztino pogodba tak 'zmetno tekla. Zádnyis sze vözvedlo, ka szmo mi nikaj nê dôbili.

Lidjé na ceszti tak hodíjo, da bi eden ovoga niti vidi steo. Edem ovoga sze boji pitáti, ka naj te lagoji glász necsüje — steroga tak zná.

Tak csüti, ka vñogo poszlavcov, steri szo nászhájom pogodbe nê zadovolni eden novi sztran 'zelejo napraviti, drügi pa z-poszlavcove csészti scséjo dolizahvaliti, ár sze nacsí zgodi, ka szo domá obeccali.

Szpráviscse ete dnih zacsne szedsztva obdr'závati. 'Ze csüti, ka do sze prôti miniszteriumi za volo lagojega nászhája pogodbe, 'zerjávi gucsi glászili. Ete mészec sze v-Becsí dokoncsana pogodba od szpráviscsa v-tanácsivanye vzeme. Tüdi ete mészec navküpní dugovány ravnanya nazavüpsztvo bode szvoje szedsztva v-Buda-Pesti obdr'zalo. Tak csüti, ka sze navküpní sztroski letosz pá prezdignejo. Csi eto dokoncsano bode, te szpráviscse razodide na letosni pocsinek.

*

Premínôcsem mészeci 28-toga vecsér za volo vöpókázanya 'zelé lidim, 600 vucsenikov od vszevucsisztva z-poszvetom duplêri szo po váraši pred ono hi'zo sli, gde poszlavcove hi'ze vecsesznoszti sztran szvoj szálas má. Na eto cêli város na poplataj bio i vise 10 jezér lüdi je na hodi duplêrasi nazôcsi bilô. Pred vecsesznoszti sztrána szálasa szta dvá mládiva decska gucse glászila, naglászavsi, ka národ poszebno váme i szamosztálen bank 'zelé. Oboji gucs je lidi na gôszte „éljen“ kricse obüdo. Na ete gucse niscse ne odgovor dao. Od etec je te szprévod pred lëvoga sztrána szálas so i tü szo tüdi gucsi gláseni ali tü szo 'ze odgovor dáli poszlavci. Gucsi szo velko dopádnyênýe zroküvali, da vñogokrát je „éljen“ grumlence csüti bilô. Lüsztvá sze szledi zpöpëvanyom zmérom raztorilo.

— V-országí v-22-tom meszti szo pá szodbeni-sztolci razpüszteseni. Med etími jeszte Monosterszki szodbeni-sztolec. Kak od Rábe nam pisejo, eto je tiszte krajine lüsztvó cseresz razszerdilo. Tô je v-vecs mesztaj tak bilô. Baja, Makó várasje szo včaszi te proszili, kak je od razpüsztesénýa szodbeni-sztolecov csüti bilô, naj sze nyihovi na du'ze nihájo. Zobazton je bilô. Zdaj je vu té mesztaj lüsztvó prevecs razszerdjeno.

— Vu Szegedi szo pörgarje 23-toga velkoga trávná z-v-líkim brojom poizskano vküppritjénýe obdr'zali. Pri etoj prilíki szo z-ednim glászom vöpovedali, ka poszebno vámo ino szamosztálen vogrszki bank 'zelejo, ka sze naj goriposztávi i nyihovoga várasa poszlavcom je za du'znoszt djáno, ka eto nyihovo 'zelo naj na szpráviscsi zasztáplata.

Od Möre nam pisejo: Za nasega kraja lidi bi jáko dobro bilô, csi bi grüntne-knige z-Monostra v-Szoboto djáne bilé. Csi sze tô ne zgodi, te mo mogli v Szomboteo oditi, i tô vñogomi szíromáki nisteri rainskih zmosnyé ztíra. V-tom dugoványi sze malo gibanye zka'züje, tak da bi za tô niscse nebi steo márati. Ete dnih szo od nász nisteri v-Buda-Pest odili pred miniszter, ali-kak je csüti — jáko malo, szkoro szo nikaj nê opravili. Tô je táksa návada pred miniszter idti. Tam sze te poszlanci vréd sztôpijo, ti najvecs ji od sztráha trpecse. Te edem zacsne gucsati, nisteri nyagovi pajdási sze tak zagládajo, ka nevejo, jeli 'zidoszki gucs csüjejo, na tô te miniszter obecca, ka vcsini ka mogôcse, pa te sze poszlanci na dveri vöszílijo. Vszáki szí odehne, na tô nyemi leh'zi grata, pa sze pascsi domô. Domá, da od nyih ni eden nika gvüsnoga ne vé pove-

dati, táksi obráz ka'zũjo, tak da bi vszáki znao nekaj praviti, ali to zdaj escse neszmi ovaditi. Csi sze te szledi dugoványe na dobro prevr'ze, te sze poszlanci stimajo, ka je tũ nyihov zaszlũ'zek. Tákse dugoványe eden cslovek more opraviti, steri raztolmacsi, ka nasega kraja lidém sztális 'zelé. Tak csũjémo, ka eto dugoványe na szlisajõcsem meszti 'ze od drũgoga sztrána na prédáno i tak sze jáko trõtamo, ka sze nasim lidém 'zela dopuni.

Kre Rábe lüsztvõ je jáko csemerno, ka szodbeni-sztolec v-Monostri miné. Za nász escse lagojese bo, ár mi mo od Mõre dale meli odidti.

Mõra sze nam z-povõdenom prõti. Tak csũti, ka v-Med'zi-murji dolayasztá meszta szo 'ze pod vodõv, pa ka pri Perlaki Dráva 'ze võvdárila. — Mi szmo jáko na paszki.

Ete dnih szo merli Hemecperger v-82-gom leti. Ete cslovek vu nasem kraji dugo leta csésztnik bio.

Na Rescici sze nõ dávnok span szam szebé sztreblov moro. Nisteri tũ právjio, ka je vnogo dugá meo, pa sze z tém steo od placila rêsiti, drũgi pa tak gucsijo, ka na tũ gerdo szmert ga je nyagov nedovrácsilivi beteg na pelo.

Tak sze ká'ze, ka mo szrédnyi pôv meli. Csi gorice v-nasem kraji tak osztánejo, kak je zdaj viditi, vnogo vina mo tocsili. Bár da bi tak bilõ, ár vnogo meszto csáka nasega trũda szád. Pn. Sv.*)

Zvõnszki dugoványi.

Na tõrszkoj zemlji je velko gibanye. Na tople dnéve protolja sze vsze o'zivilo. Tak sze szka'zũje, gda bi sze nikse velko delo pripravlalo i stelo goditi.

Vu Hercegovini sze boj vsze bolje raz'zári. Tõrci szo v-preminõcsem mészeci vecskrát biti bili. Na gránci le'zécsem Niksic grád szoldákom szo steli tõrki sztrosek neszté, ár je té grád od hercegovinancarov okol opázani i 'ze stiri mészeci nõ glásza od nyih csũti bilõ. Tõrci szo nikak nõ mogli vu Niksics pridti i v-tom bitji jih vnogo szpadnolo. Boj kre obadvásztrána nemilo tecsé. Eden ovomi lidi kole i vészti vu'zgáva.

Vu Bosznii je boj tũdi võvdaro. Vecskrát je 'ze bitje bilõ, i na vszákom sztráni jih vnogo szpadnolo. — Vu Bulgárii sze táksa znaménja ká'zejo, tak da bi sze eti naszkoroma tũdi bojne krics zglászo. Tak miszljõ, ka tẽ z-vlaskoga kraja szo rátani. Vlasko vladársztvo tũ právi, ka ne dopisztõ, ka bi sze mir od nyagovoga kraja z-mõto. Na drũgom sztráni je pa tũ csũti, ka vlaszi szamo tũ csákajo, naj sze boj prõti tõrkom kak na najvéksoj zemlji razséri i te do oni tũdi prõti tõrkom sli.

Vu Szerbii je 'ze vsze k-boji krédi. Szoldáki szo 'ze na gránci goriposztávleni, i szamozapõved csákajo, ka naj na tõrke vdário. Tak je csũti, ka sze tũ escse ete dnih zgodi. Za szoldáke potrêben gvant, konyi i drũgo blágo na nasem kráji z-velkov szilov vkũppokũpleno. Crnagora 7000 szvoji szoldákov hercegovinancarom na pomõcs poszlala, sterimi je nájmre mogocsno bilo tõrke nezáj zbiti, ka szo nõ v-Niksics grád mogli. Po táksem sze Crnagora 'ze v-boj zmêsala, csi glih tũ jáko taji. Pisejo, gda je tõrszki caszar zacsiõ, ka szo sze crnagorci 'ze tũdi v bõj zmêsali, zapovedo v-cseméraj, ka najoprven ete máli ország sze more pod nyagovo oblászt vresti. Ovi poglaváro v zasztõpnicke, nájmre

nasega i ruszkoga, szo tolko gucsali, ka szo nyemi tũ volõ zgláve zgonili.

Tõrszka vojszka zdaj od vsze kraja sze na pôle bojne pascsi, najvecs jih ide võ z A'zie. Za tõrka jáko lagoje, ka nõma penez; szoldácke i drũgi csesztniki vcsászi po mészecaj ne dobijo plácso; hrána i gvant nyim tũdi pomenkáva.

Za mán delo sze pokázalo, ka je od nasega kraja vcsinyeno za volo mirénja. Hercegovinanci od mira nescso niti csũti. Kre drũgoga sztrána pa poglavárje vszefelé tanácse dávajõ tõrszkom caszari, naj eto ali tũ vcsini, z-mocsjõv ino zmosnyõv ga pa niscse ne pomága. V-tom táli je táksa szpletanca, ka niscse ne vê, kak sze koli tũ dokoncsa.

Nász eto dugoványe, kak szõszede, v-prvom rédi doticse. Szrbi, hercegovinanci szo na nász võgre jáko csemerni. Z-tém zahváljio, ka nyim szlobodno bilõ od nyih potrêbno blágo szí od nasega kraja po-zkrbeti. Vu Szerbii szo tak csemére prõti nam võpokázali, ka szo ete dnih nasega poglavársztva zasztõpnika v-Belom-grádi z-macsecsov mu'zikov võspotali. Szrbszko vladársztvo je zasztõpniki za eto bantũvanye dalõ zadovolsztvo, ár szo nistere glávne zburkase notri polõvili; ali sto zná jeli szo tũ ti právi, pa kak bodo kastigani?

Kaksté rusz taji, gvũsno je, ka eto cêlo zmeslingo nyagova szkrita rôka rédi. Z-tém vendar té cil má, kak bi nász mogo notri zmêsati. Nemske novine 'ze glászijo, ka Tõrszkiország raztálani bode. Kre drũgoga sztrána je pa tũ csũti, ka Szerbio, Hercegovino i ove szlovenszki jezik gucsécse národe pod nasega poglavára scséjo podmesztiti. — Ka bi koli mi 'znyimi zacsnoli? Mi bi tak 'znyimi vszigdár nevolõ meli, kak zdaj tõrk má. Pa kama bi sze pridrũ'zili? K-Vogrszkomiországi ali Ausztrii? Csi nescso pod tõrkom bidti, naj szí szami edno poglavársztvo napravjio. Mi pa bojmo szkrblivi za mir i za sors nasega országa.

Na pecsinoj pôti kri'z.

— Z-kêpom. —

Koze pászla i povergla je
Tam v-mirnom borojcsnom lôgi, gde
V-dõli brgá bradinye razté,
Kamen pecsine je vszepovszé.
Ona pa prêk po pôti odisla,
Vu szrci 'zalosztom, sto zná kama?

Lübléneca mêla, znoro jo,
Dnez zdrũgov oltári sztõpo bo.
— Trpecse, gláva sze nyê vrti,
Szrcé moka i bridkozt te'zi.
Nogé od kamla, lice od trnya
Krvári i tũ vsze ne csũtiva.

Kak sze za brêg obrné — kri'z vára, —
Rávno tũ globocsina zija,
Kre kraja ete sztoji, ka bi
Szpomin'la peske pôtne lidi.
Nema pizsma, ne je z-teszanoga
Le-zá i nema kêpa szvétoga.

* Zahvélim szresno szpomenénje. Proszim drũgikrát naj pá tak dobri bodo i naj kaj nõvoga pisejo „Prijátel“-i.

Na peccinoj pôti kri'z.

Pod tém kri'zom na kamen trdi
 Deklina, povr'zena od môcsi,
 Szpádne vküp, naszlonyena kri'zi,
 Od'zalozti komaj zná miszliti.
 Pod brêgom en' bisztri potok sümi,
 Tô ona ne csüje szam' sze nyê zdi.

Tak jo zvála, zapelávála
 Globocsina Nê! zgláve ztira! . . .
 'Ze vola pamet obládala
 Trpeti, nosziti tühoma
 Szrcá boleznoszt! Pod kri'zom dobro
 Pocsivati, tô je tak trôstlivo!

Baron Sina Simon.

(1808—1876.)

Vu Becsi 14-toga ovoga mészeca je mreo po dugom be egi Sina Simon. Malo taksi mo'zôv jeszte, kak je bio Sina. Nyagovo imé je vredno górizamerkti. Nazgrüntano je bogat bio, ali rad je dao; ki sze k-nyemi obrno, nêga püsztó odaszébe z-práz-nov rokôv. Blizi 30 jezér rainskih darüvo vsáko leto na prêpo-máganye cile cslove-csansztva, znánya i ná-rodna. Csi sze kákse dobro dugoványe z-ob-csinszkom darüvanyi stelo pomocsti, Sina je vszigdár prvi bio, ki je prosnyo obcsüo. Pa nê szo ga sztáriszpômenki, 'zlájtni zavézki k-vo-grszkoj zemli vézali. Nyagovdédek greskoga roda bio i na törszkoj zemljisze obogato. Toga szin i Simona ocsa na vogrszko priso i eti vnogo velka imánya vküppoküpo. Simona ocsa je baron gráto i gda je mreo, na jedino-ga szinü je 80 millionov vrêdnosztí osztalo. Te zdaj pokojni baron sze dugo lêta zdr'závo na Gödöllí. Meo je stiri cseri. Jáko je 'zelo, náj z-rodbinszkimi niti bolje k-etomi národí zvézani bode, miszlivsi, ka sze z-nyag'vmi cseri grofi o'zenijo. Vkano sze. Vogrszki grofi szo cseresz gizdavi. Csi glih sziromák, ka bi szi ednoga trszca csér za 'zeno vzéo! Eto zametávanye ga o'zalosztílo, pa sze v-Becs osztelo. Záto za orszacske du-goványe vszigdár szkrblivi bio. Cseri szo sze ptühinszkimi grofi i hercegi omô'zili. Sina Simon sze vu 1808-mom leti ná-rôdo i 'znyim je nyagovoga roda moska-véka pomrela. Nyagovo imánye na vogrszko-zemlji tri sztô jezér plügov zadene. Böl-tinszko poszesztvo tüdi nyagovo bilô. Dovica edem million rainskih gotovi penêz dobi i nadale dvê hrámbi v-Becsi, nistera imánye i od cseri na vsáko leto 100 jezér rainskih. Ovo sze med cseri raztála.

Baron Sina Simon.

Obecsano rêcs obdr'zati-postenyé.

— Prepovedávka. —

Rávnok je 'zétva bila, gda je Kôsz Stevan od szoldasztva domô priso. Tak szo sze nyagovi sztárisi veszelili, ka sze nyim dalo docsakati viditi szvojga szinü. Z-vészi vnôgi prija-teli nyagovi szo sze pascili zpozdrávlanyom poiszkati Stevana, ka je szrečno nezaj priso. Dekline vu vészi szo tüdi frisko na ceszto poglednole na pészko lajanye, miszlivsi, kapa csi rávno Stevan mimo ide. Stevan jáko vrli decsko bio, nê zamán ka vnôgo szrcé klepetalo zanyim szkrivomá.

Tô je v-toi méloj vészi velka zgodba bila. Gucs je li od nyaga teko. Vszáki znáo kaj od nyaga praviti. Vszí szo ga radi meli i postüvali. Pa z-kém koli sze szebé tak polübo? Z-pos-tenyom i z-dobrim oponásanyom. 'Ze kak mládi cslovek, ka je ednok obecso, tô je ob-dr'zo, csibi ga glih po-tom szmert doszégnola. Táksi cslovek je jáko rêtki, ki ga nebi lübo?

Stevana sztárisje szo v-dobrom sztálicsi bili. Meli szo lépo vér-sztvo i da od sztároszti szta obadvá szlabela, jáko szta 'zelela, ka bi sze Stevan o'zeno i delo ravnanya vérsztva v-rô-ke vzéo. 'Ze szta nyemi edno deklino za 'zeno zébrala. Isztina ka szo nyemi nyagovi sztárisi z-tém dobro steli vcsi-niti, ali kapacsi Steva-novo szrcé sze 'ze odo-becsalo?

Eden vecsér oprá-vivsi vecsérjo, vszi szo od sztola odísli, szamo Stevan z-ocsov na me-szti szedécsiva szta osztála.

— Stevi — zacs-no ocsa gucs — jeli szi escse nê miszlo na tvo-jo 'zenitev. Jáko bi me veszelilo, csi bi sze tô kak najprvle zgódilo.

— Vcsási-vcsászi, isztina, ka mi tô v-pa-met pride, ali nevem jeli bi szi znáo tákso za 'zeno zebrati, stera bi mojim sztárisom tüdi povôli bila.

— Ah, tô te naj ne sztara. Csi nikaj nemas prôti, müva ztvojov máterjov szva szi tak zgucsávála, ka pa csi bi ti Korlec Katíco za 'zeno vzéo.

Stevan tühoma bio. Obcsüo je, ka sze nyemi lice 'zari.

— Katice ocsa vu vészi najmocsnêsi vért, pa csi sze vüva vküp o'zenita, jáko lépo vérsztvo ta mela

— Zná bidti, ka pa csi Katíca mené ne bi lübila? — pitao Stevan.

— Tô najmênye! Vrêmen vaj 'ze navcsi na vküp 'zivlênye — odgovoro ocsó.

— Ali kapa csi jo jaz nebi mogo lübiti?

— Pa zakój nê?

— Na tô szam escse nê miszlo, ali tô znam, ka sze meni Katíca nigdár nê vidla. Gizdavo sze noszi, cifrá sze tô misz-

lívsi, ka ona je vu vészi ta najlepsa devojka, pa na sziromáke li tak prég po ramaj gléda.

— Tô sze vsze odvcsi — trôsta ga ocsa.

— Pa jáko rada na szenya hodi, szebé ka'züvat, po nede-laj pa plész nescse zamüditi.

— Vsze tô de nacsi, csi de ti 'zena.

— Zná bidti, ali csi bi Katica ta najlepsa, i najbôgsa bila, dônk bi jo jaz za mojo 'zeno vzéti nebi mogo!

— No vis! pa zakój sze ti tak zamerila? Vem jo prav niti ne poznas? Ali vendar szi szi szam szebi edno zébro? Dobro, nemam tomi nikaj prôti, naj táksa bode, stera koncsi-már toliko má, kak ti po nájnoj szmertí dobis.

— Nê pénez, nê vérsztva nema toliko, kak jaz, ali má dobro szrcé, kákse pri drügoj nájtí sze ne trôstam.

— Z-tém szi ne odgonis glád — pravo ocsa zcsemernim glászom.

— Jaz ne miszlim na tô, jeli bom glád trpo 'znyov ali nê; ali tô znam, ka brezi nyé zaméne nêga blá'zensztva. Gde sze lübéznoszt za domácsi, tam zadovolcsina vladarüva.

— Lehko, ka tam po varasê, gde szi ti hodo, tô vsze tak jeszte, ali mi drügi réd dr'zimo.

— Za doszta lagoje je tô. Isztina, ka tam gde szam hodo, szam sze doszta návcso. Dokecs szo moji pajdási v-krcsmi bili, jaz szam sze edno ali to drügo vcso. Najvecs szam li tô glédo, naj za cstenyé dobre knige dobim. Z-tê szam sze toliko návcso, ka vü pam na tákse meszta sztôpiti, stere szam sze prvle ozdalecs ogibo. Pôleg toga szam nê zamüdo szpoznávati lidi i etih dobre segé szam szi oszvojo, lagoje pa zavrgo.

— Csi szi 'ze tak jáko vucsen, pové mi, z-kém szi cslovek najvékso postenyé szpravi? — pitao ga ocsa.

— Csi obezsano récs obdr'zi, ki nikoga ne sáli, ki bli'znyega szvojega tak lübi kak szebé.

— Pa szi najso tákse lidi, ki szo vsze tô obdr'zali?

— Jáko doszta. Tu'zno bi bilô, csi bi tákse lidi iszkati trbelo. Vszákomi je du'znoszt na tô delati, naj vecs i vecs táksi bode, ár posteni cslovek je blá'zensztvo, neposteni pa greh.

— Tô je vsze lepô — právi ocsa — ali tebi 'zeno dônok ne szprávi.

— Za tô bom sze jaz szam szkrbo. 'Ze szam szi zébro edno devojko, szamo escse tô trbê, naj sze mojim sztarisom tüdi dopádne i te naszkoroma gosztüvanye obdr'zimo.

— Sto pa te je ona, stero szi szi za 'zeno zébro?

— Sôstarova Mára.

— Koga! táksega kôdisa szi scsés za 'zeno vzéti? Pa nebi te szram bilô? Ka szi dônok miszlis? Znás ka nyéni ocsa vôzi bio, mati nyéna pa v-sztüdenec szkocsila, pa ti szi szi tákse lidé csér za 'zeno poiszko?

— Isztina, Máre ocsa je vôzi bio. Ka je pregrehsó, za tô je kastigo pretrpo, pa z-tém nezáj sztôpo v-réd ovim lidém; Máre mati v-sztüdenec szkocévsí sze morila. Tô je jáko lagojo vcsinila, ár cslovek neszmi nigdár v-dvojnóoszt szpadnoti. Tô vsze isztina, ali tomi je Mára nê kriva; nyéno nekrivo, ciszto szrcé od hüdcse szvéta nikaj ne vé; ona je v-bojasznóosti Bogá gorizrázla i pascsiliva je dobro vcsiniti szvojim prijatelom.

— Tô jaz vsze vörjem, ali z-tém szi neta mogla zacsnóti nikaj, ár csi ti nescses Katicó za 'zeno vzéti, drügo 'zeno pod mojo sztreho neszmis prineszti.

— Niti nescsem. Dokecs mo posteni cslovek, bli'zni lidjé me ne povr'zejo. Delati znam i csi cslovek zadovolno 'zivé, z-delom szi vszígdar vecs priprávi, kak pa gde nyemi 'zitek nyefka i cseméri obrídkijo.

Stevan je vucsen kovács bio. Mestria je nyemi dobro sla i za nistere létá lépo vrédnost vküpszpravo. Te je Máro za 'zeno vzéo.

Sztarisje szo nikaj ne prôti meli, ár szo vidli, ka táksi pascsilivi mô'z, kak Stevan, vréden je szebi táksó 'zeno poisz kati, kákso nyagovo szrcé odébralo.

— Pové mi dônok, Stevan, gda szi ze v-Máro zalübo? —

pito ga ocsa edenkrat, gda 'ze Mára dávnok Stevanova 'zena bila.

— Tô je dávnó bilô, v-tisztom leti, gda szam za szoldáka mogo oditi. Lépi letosnyi zadvecsarek je bio. Tak sze mi vidi, da bi vcseraj bilo. Od vecsernice szam domô sô, na pôti me niksi beteg zgrabo i szamo na tô pomlin, ka szam kre pôti v-grabi le'zo z-glavov v-grabo obrnyen, okol méne eden velki sereg dekéo sztalo, pa szo sze nad menom szmeháli i norca rédili. — Gléte, ka sze te môder Stevan zapójo. Zglavov grabo kopa. Hi, hi, hi! pa táksi cslovek scsé nász vrédi dr'zati? Szramga naj bo! Hi, hi, hi! Na ednók szam kakti szrebrni glász zacsnó, na steroga szo sze dekle od méne vkraj pascsile. — Ka ga ospotávate, jeli znáte ka nyemi nikaj ne fali. Tákse delo vcsiniti deklam sze ne sika. Na tô szam mermranye zacsnó, cselo mi je mrzla voda hladila i gda szam ocsi gorôdpro, Mára pôleg méne szedéla. Do eti máo szam jo niti prav nê várao vu vészi. Zdaj da je pôleg méne na tühomo szedéla i szkrblivnosztjom me glavô mocsala, tak sze me pri szrci nikaj csüdno vidlo. 'Zelo szam naj li dugo tak le'zati morem, ka mo du'ze v-Maré ocsi glédo.

Z-hládó szam vsze bolje zdrav gráto i csi glih szlab, Mára me pomali domô szprevájala. Na pôti szva szi tak doszta zgucsávála. Mára me od fticsov, od nárasza ino od vsza szpitá- vála i tak sze veszelila csi szam od ednoga i od drügoga kaj pravo, ka je prvle nê znála. Tak je dobre vôle bila, ali záto szam vpamet vzéo, ka szvoj notresnyi 'zaloszt szmejóm szkrivle.

Gda szva k-vészi prisla, eta szam nyé pravo:

— Mára, ti szi meni velko szlüzbo vcsinila. Szmehácsé szi od méne razgonila, pa szi mené vu 'zitki obdr'zila. Vaze eto ti lépo zahválím. Ali eto je escse nê vsze. Tvoje dobro- volno szrcé moje szrcé k-tebi na lübéznoszt obüdilo. Csi ti tüdi tak miszlis i csi z-szoldastva domô pridem, ti bos moja 'zena.

— Oh, na tô je nama escse rano miszliti — odgovorila Mára. Zdaj szva escse mládiva. Szledi, po letaj, sto zná, kak va miszlila. Praj sztarési cslovek vszígdar csednési. Csákajva, lehko va müva tüdi csednésiva.

— Znam na kój ti miszlis, Mára. Jeli, ti szi szirôta, jaz pa bogat, pa tô ti szamo zdaj tak právim, szledi pa na rébe pozábím. Nê tak, Mára. Posten cslovek obdr'zi récs szvojo, csi ednok vö pové. Jaz szam ti obecco, ka csi nikaj nêmas prôti, ti bodes moja 'zena. Tô de tak, csi va 'zivela, ár drüge za- rocni prasztan kak tvojga, moja rôka ne de noszla.

Tô je dávnó bilô. Mára je 'ze moja 'zena i máloga színü, z-sterim le-eno mati sze knama ide, na tô bom vcso, ka obe- csano récs obdr'zati naj za naj véksega szvojga kincsa dr'zi, ár vszaki cslovek je toliko vrélen, kákso cénó szam na szébe posztávi.

Za lüsztvó potrêbna jesztvina.

(Nadale.)

Pijan csloveka i pijanca sztálicse je nê edno. V-pijánóm csloveki 'zgánovino jeszte, eto vu krv odide, potom gori- pride v-mozganye i 'zile na szilno delo trüca, i záto szrcé hitré klepecse. Krv po téli sze pre hitro v-mozganye trüca, eto zroküje bliszkéténye ôcsi, cinkanya vüh, 'zmô ényé pá- meti, vrténye, sztopáj negvisen bode, obráz i ocsi sze z-erdé- csijo, kô'za sze bolje pári, plücsa mocsné szapíjo, ali záto je szapa kratkêsa, pamet sze na csemernoszt razdrácsi, odmore to dobro od hüdoga razlôcsiti i záto pijan cslovek sze z-presztros- nov mocsjöv sega. Csi pijan cslovek dale ide, preszámnyane ino vrténye ga obláda, v-toj najménsoj zadevi sze potekne i na téo szpádne, szledi nemre gorisztánóti i gorszészti, celô neszpameten gráta i te za volo télia velikoga drá'zd'zanya medlôven bôde i nemára za nikój. Zádnyis zaszpi i csi szehn dugo trpi, tô go sztrezni, ali potom szlab i medlôven bode.

Eto je odürno i szramotno sztálicse i sze zná pripetiti tomi naj nekrivésemi tüdi, ki je nê vcsen pitvi 'zgánépítvine. Ki ednók tak obhodi, drgôcs de pa szko meo na szébe.

Ali drügo je pijanca sztálicse, ki szi z-palinkov 'zalôdec tak zaprávi, ka nyemi za obdelanye hráne szlab gráta. Z vék-sega tála v-ete sora táksi lidjé prido, kém szíromastvo ne dopiszi, ka bi sze dobro hránili i tak szi miszlijo glád odtirati, dokecs zádnyis szebé kak najhitré v-zemlo szpráviyo.

VIII. Sziromák cslovek ino palinka.

Sziromák delavec, ki je 'zalôdec 'ze na palinko navado, csi po deli lacsen gráta, pá de palinko pio, ár 'zalôdec trdés-jelo nemre obdelati, i niti za tó te 'ze nemára. Têlo delavca 'zelé sze pomocsnésiti, ár ovak nemre delati, tepa, csiglih na krátko vrêmen, szvoje têlo z-palinkov ocsrszti.

Známo ka jelo z-têla odide po szapanyi i potényi. Csi stoj zgládom dela, te szapanye i poténye zmeszá nyagovoga vkraj jemlé i poetom nyemi têlo i môcs zmenkáva. Palinka sze v-têli frisko na vodô obrné, záto ki brezi jela dela i ka sze naj ne pobo'zni — palinko pijé, sztoza szapa i potitoszt bode. Eto nam roztolmacsi, kakda je mogocsno, ka pijanci szamo z-palinke 'zivéjo i pôlog toga escse delajo. Po táksem palinka jesztvino na meszti, csi je glih nê hrána. Záto vsá-ki delavec sze more za dobro jesztvino szkrbeti, ka sze naj na palinko ne navádi, ár eto ga pri cajti zaprávi.

IX. Od naszledüvajošti pijansztva i od varvanya toga.

'Zalôdec obdelanye pijanca je na nikoj szprávleno. Z-velikim mertükom píte ino neobdelane palinka pod kô'zov mászcsava naprávi. Od toga je pijánc nadüti i tó znamenüje, ka pri táksem beté'znoszt 'ze na visziki sztubaj sztoji. Szrcé vsászi prevecs na hitroma, vsácsi pa cseresz pomali klepecse, krv v-te fine poszôde krvi sztira ino ete poszôde raztégne. Od toga má pijánc erdecso fárbo. V-kosi perszaj od mászcsavine sze plücsa nemro zadoszta vtegüvati, potom ne dobijo zadoszta zráka, od steroga krv erdecsa gráta i po táksem krv modraszta bode, csobe do modre, nôsz de moder i obráz tüdi modrazti zácsa gratüvati. Mislénye de meglazto, roké zácsa trepetati i naszkoroma nogé odmorejo szlú'zbo doprneszti. Zaprva szamo szapa má szago od 'zgánoga vina, szledi pot i zádnyis cêlo têlo.

Záto je jáko csedno delo szebé od nevajanya palinke odzdr'závati. Vnôgi cslovek tó právi: „edna kupica palinke nede skôdilo!“ Tóje jáko skodlívi mertük. Isztina, od edne kupice palinke nede pijan, ali 'zalôdec neszmi navaditi na palinko. Csi stoj vsászi-vsászi po masznoj jesztvini obcsüje potrêbsine malo palinke piti, tó je málo navarnoszt; ali csi koga tákse obcsüténye mantrá, ka nyemi trbê palinko piti, te je 'ze vu gibélnoszt i te more táksega príjátela ziszcati, ki nyemi právo pôk pókáze.

V-tom táli najvecs dobroga zná vsiniti vertinya, ár pazliva 'zena frisko zavará ka mo'zá 'zelôdec 'zelé. Csiglih zprôsztov ali záto zdravov i d brov hránov more vertinya mo'zá hrániti. Csi je 'zalôdec pokvarjen, na zaütrik sze more zadoszta oszolenó i z-prprom pozácsimbasztó 'zupo szkrbeti. Nájmre pa naj vsze tákse odrinyáva, ka bi domá mo'zá cse-méri i mislénýi mantrali i naj sze setüva táksi obed pripraviti, za vólo steroga szi volno ték obdr'zi. Po táksem vnôgi cslovek mentüvan bode za 'zeno, deco, za postenyé ino za poglavársztvo. I vrle 'zenszke táksa zaszlú'zenoszt nájde szvoj lon.

X. Obed.

Obedivanye sze záto szrednyem vrêmeni dnéva zgodi, ár eto je tüdi delo i pri tom deli potrêbno pocsivati. Poldné sze têlo tak more pocsivati i v-tom vrêmeni opraviti obed je najbolje prilicsno.

Obed more z-kühane jesztvine bidti. Ka zakój sze hrána küha? Natura je csloveki pokázala i sküszávnoszt navcsilo, kak sze more hrániti.

'Zalôdec csloveka malo nistero szirôvo hráno zná obdelati. Tó, ka za hránénye potrêbno, je tak v-ednomali v-drügom za jelo nücanom blági szkrito, stero 'zelôdec brezi z-kühanya ne bi mogo obdelati. Vnôgi sztvári táksi 'zelôdec májo, steri to najtrdése jesztvino obdela, kak golôb cêlo grájcsicsovo

szemen po'zréh i tó nyagov 'zalodec z-küha; cslovek má pamet, stera ga navcsi, kak szi more jesztvino pripraviti, ka nyemi naj na zdrávje szlú'zi.

XI. Potrêbsina razlocsne jesztvine.

Cslovecsó têlo razlocsno jelo potrebüje. Isztina, ka edem csasz je mogocsno z-krühom i zvodôv 'zivet; ali csloveka bisztvo, lasztivnoszt je izréda vnogoféle, nyagovo d lavnoszt, 'zela ino mislénýe tak razlocsno i vnogoféle, ka telô, stero eto razlocsavnoszt noszi, z-vnogoféle jela more 'zivávati.

Takse sztvári, stero sze z ednoféle jelom hránijo, na dühsevnoszt gledôcs na ni'zesoj sztubi sztojijo, kak steri vno-goféle hráno dobijo. Hrána je divjo mácsko okrôtila — právi eden vucslen i je poszvedocseno, ka hrána sztvári naturo preminé, pa telô preobrázi. I csi zobriszen cslovek od vnôgi lüdi vsákóm táli vise sztoji, v-tom táli ga hrána tüdi pomágala, ka szvojemi teli z-vecsfele hránov vnogoféle lasztivnoszt priszvojo.

Z-mészmó i z-náraszom 'zivécse sztvári sze jáko eden od ovoga razlocsávajo. Steri nárasz jêo, tê sürke i odzgoraj tompaszte zobé májo, z-meszmó 'zivécse sztvári pa ospicsene zobé májo, sterimi meszo leh'ze raztrgajo. Z-nárasza nede tak frisko krv, kak z-meszá. Najvecs sztvári, steri znáraszom 'zivéjo pre'zivajo, pri sterim po'zréta jesztvina nezáj pride v-gôbec, pa zobjé z-nôvics zgrzéjo. Tó je pri z-mészmó 'zivécsi sztvári nê tak.

Medtémtoza cslovek má za meszô ospicsene i za nárasz ogrizénye tompaszte zobé; csloveka 'zalôdec kam mészno, kam pa náraszno hráno zná obdelati i na krv obrnôti i nyemi 'ze natura zapové naj jelo premenyáva.

Vidimo, ka tákse sztvári, steri szamo meszô jêo, szo divji, bisztri, prekanyeni, steri pa szamo z-náraszom 'zivéjo szo krotki, pretrpécsi, ali tüdi nemarni. Z toga sze zná naszledüvati, kák'o môcs má hrána na têlo. (Szledi).

Razlocsne glászi.

— Povôden. Ka je lüszto 'zmetno csakalo: voda je v-Dünaji na szvoje meszto odísala, i voda Tisze sze tüdi poménsáva. V-dolnyasztí mesztaj voda tam osztála i tü letosz niscse nede széjo pa nede 'zeo. Kvár je nazgrüntano velki. Vsze kraja lüszto odminiszteriuma pomôcs prozsi.

— Ogen. V-orzági ogen v-preminôcem mészecsi vecs mesztaj vnogo kvára zroküvo. V-Sárosvármegýövi v-Zboró vészi 7-moga ovoga mészeca sze edna mála hi'za vövu'zgála, z-steré je ogen na szô'zedovo hi'zo vðaro i od etec szevorni vöter plaméne szilov raznoszo. V-krátkom vrêmeni cérkev, 262 hi'z i drüge hrámbo, trjé moski, nistera deca, vnogo 'zivina pogoréla. — Vu Plavnica vészi, tüdi Sárosvármegýövi 9-toga ogen 64 hi'z, 100 skegnyov zapepélo. Vu Erdélszkom, vu Maros-Vásárhely vársi 12 toga 85 hi'z pogorelo. Kvár je cseresz veliki. — Tüdi vu Erdélszkom, vu Kolo'zvár vársi 22-toga 165 hi'z pogorelo. Nevola je jáko velka. 600 lüdi je brezi sztrêhe. — V-Békésvármegýövi, vu Doboz vészi 20-toga 18. hi'z pogorelo. — Na Eszéki eden redovník vnoci v-poszteli steo i prvle zászpo, kak je szvecso vgaszno. Nedovédno sze v-hi'zi nikse blágo vu'zgalo. Redovník sze na veliki dim obüdo i z-bé'zanyom sze steo obrániti, szamo ka je vszili meszto dvér hi'ze, edne düge skrinýe dveri ôdpro, odkec je nê vö mogo i tom ga dim zadühsó.

— Pri Balatoni v-brgáj Badacsonya szilen de'zd'z veliki kvár zroküvo. Vnôgomi vérti szo gorice na lêta zaprávlene. — Vu Brassó vársi edna 100 lét sztara 'zenszka mrele. — Blizi Buda Pesta, Pomáz vészi v-krcemi ti edni pivci, steri sze za goszpôde dr'zijo, koli polnôcsi szo sze szami steli z-cigáni razveszeljávati i kmetove decske szo vö pregnali. Sztoza je bitje grátalo i ednoga decska szo bujli. Krivci szo notri zaprêti. — Vu Vác vársi eden prvi csésztnik vársi 4000 rainskih zapravo i je v-to'zbo dáni. — Na Kolo'zvári na posti

edenhlápec edno piszmo 4000 rainskihmi je vkradno. Zdaj notri zapreto csáka szvojga hüdoga dela lon. — V-Becsi na edno 'zidoszko cérkev za dugá obcsine je licitácija prosena i zdaj 'zidovszke vörce szo na darúvanye pozváli, ka sze naj cérkev odaje rêsi. — Na Köves Kállí, vu Zalavármegyövi, logár ednomi pasztéri gaban vzéo, da nyagovo 'zivino v-kári nájsó. Logár sze na gaban dolilégo pa zászpo. Pasztér nevüpavsi domó idti brezi gabána, logára bujo. — Pri Temesvári szo sze kolombácske mühé szka'züvale. Eto prevecs navarna sztívar. Vnogo konyôv, volov, kráv i szviny szo szvojm csemérnim 'zálecom zoszmicali i té szo vszi prêslí i csloveka tüdi jáko zmantrájo.

— Küga. Vu A'zii v-törszki dr'zélaj csarnaszmrí lidi kole i vcsászi vednom várasí po 2—300 zaprávila. Törcei zdaj etih krajov szoldáke vküp berejo i vu Hercegovino posilajo. Bój nam zná escse kügo prineszti.

— Láni eden mládi cslovek z-nepazlivozti edne rásoke pó'zro. Nikak szo né mogli rásoko 'zngaga vöväti. Ete dnih v-Párisi szo nyemi 'zelôdec gorvrezali i rásoko vöväli. Eto je jáko navarno delo i dönok presztano, i je zdrav.

M á l i v é r t.

Letosz sze toplôcsa rano zacsnola. Prve dni velkoga trávna sze 'ze vrocina zka'züvala. Na tô sze nárasztvo na ednök ozelenilo. Koli vüzemszki szvétkom je vnôgi mesztaj sznêg szpadno, ali kvár je né zroküvo. Zdaj je 'ze vsze tak obrasceno, kak vu drügi letaj riszálcseka.

Szilje v-orzági po szrêdnyem sztoji. Zimôsz je vnogo vö prêsló nájmre 'zito. Na té mesztaj gde je povôden bila, na visisaj mesztaj, od steri je voda prvle odtekla, szo szêjtve osztale i csi szo glih rêcsise, lepo rasztéjo i vértovje sze szrêdnyi pôv csákajo. Jeszénszki szêjtvam oszem-devéti táó je vö prêso i szamo edem-devéti tao oszto. Tákse meszta, z-sterá je voda odísla, sze escse nemro orati i szêjati od velike mokrôcse, vnogo zemlé pa itak pod vodôv jeszte.

Z-Somogyvármegyöva nam pisejo, ka tam sze obülen pôv trôstajo, 'ze desztét let sze né tak lepô szilje na protolje ka'züvalo, kak letosz. Bojijo sze, ka escse mraz zná pridti, ár jáko je rano toplo grátalo.

— Drevje od gôszance obvarvati. Eden vért nam eta pise: Ocsiscsena drêva sze najleh'ze od gôszanc zfticsnim keljom obránijo. Fticsko keljé sze, meszto olia, szvinszkov máscesavov naprávi i z-tém sze drevô odzgoraj, gde sze sztébila dokoncsa, na tri prszte sürko namá'ze. Fticskokeljé nistere tjedne keljavino obdr'zi i z-tém sze skodlivi protivnikom drevja pôt zagradi. Eta pripriáva je jáko fál i lehko vszáki vért szküszáva.

— Verba. Na sztroskaj miniszteriuma poloobdelanye sze tákse vrbe pôvajo, z-steri je najbolje prilicsno korbale i kose pleszti. Stera vész tákse verbe 'zelé szaditi, more sze miniszteriumi poloobdelanya zprosnyov obrnôti i brezi plácsa dobi. 'Ze vnôgi mesztaj pôvajo tákse verbe i z-téj sze jáko lêpo szpletenyé zná napraviti.

— Zalavármegyövi Szentantalfa vészi obdr'zánye szenya v-ednom leti dvakrát dopücseno: szüsec mészeca prvoga i andrêscsek mészeca szlédnyega tjédna szrêde.

— Pôv-szvila. Z-nikim szí lüsztvó tak lehko ne vé péneze szpraviti, kak z-pôvanyom szvila. Eto vszáko leto szamo oszem tjédnov dela 'zelé i tô lehko deca ino sztári, za drügo delo 'ze szlabi lidje oprávlajo. Jáko je potrebnó, ka pi szvilo pôvanye vszáka vész kak najprvle zacsnola, ár z-tém je mogocsno vnogo pénez priszlü'ziti. Ednoga kilogramma szvila cêna je vise 240 rainskih i eto sze vszigidár zlátni plácsa. Prvo je, kak naj vecs

drêva malin szaditi. Kak sze more tô oprávlati, eto vszáki dühovnik ali vucsíteo zvolno pové komi-komi. Najbogse bi bilô csi bi vucsitelje na tô deco návesíli i po krátkom vrêmeni bi sze za lidi edna nôva vretina odprla, z-koj bi szí nisteri obogato. — Prijáteli lidim bi lehko nyih v-tom táli navesíli.

— Naprávlanye pive. V-dr'zélaj ausztrie jeszte 2293 naprávnic pive, v-steri sze 21.687,650 akôvov pive naprávi i od toga sze 24.851,540 rainskih dácsa potrosnya plácsa. Na vogrszkom jeszte 299 naprávnic pive, v-steri sze 1.262,186 akôvov pive naprávi i od toga sze 1.491,177 rainskih dácsa potrosnya plácsa. Eto, káksi velki razlocsek! Csi sze nasa granica za volo poszebne váme záprla, te bi mi notri pripelano pivo pod veliko vámo vrgli, te nasega országa lidjé nebi ptühinszko pivo pili, nego bi sze prinasz naprávnice goriposztávlale, dácsa-potrosnya bi sze nasemi országi placsüvala i drügo dácsa nebi trbelo tak gori zdigávati. Szamo pritom kak je nas ország kvarjen!

Szilje. Preminôcem mészeci je malo szilja pripelano. Trszci szo cêno ní'ze püscsávali, ár da od vsze kraja csüti bilô, ka sze dober pôv zka'züje. Pred nisterimi dnévi cêna pá gori szkocsila, ár jáko sze glaszilo, ka boj bode. Nisteri li miszlijo, ka sze nevôle boja ne rêsimo. Cêna je bila: psenica: 74—78 kilogramm 'zmécsna 11 rh. 20 kr. — 12 rh. 30 kr.; 'zito 70—72 kilogramm 'zmécsna 7 rh. 80 kr. — 8 rh. 10 kr.; jecs men 62—63 klgr. 'zmécsna 6 rh. 90 kr. — 8 rh.; ovesz po méter centi 9 rh. 90 kr.; kukorca, 100 klgr. 5 rh. 40 kr.; grah 8 rh. 50 kr.; gráhsics 12—15 rh. ptühinszki 22 rh.; lécsa 14—20 rh.; proszô 5 rh. 25 kr.; lenovo szemén 14 rh.; konôpleno szemén 13 rh. — Mászcsava zlagvom 76 rh.; szlanina 67 rh.; lój 30 rh. po 100 klgr. — 'Zivinszko szenye: pár volov 170—315 rh.; pár kráv 155—208 rh.; dojne krve pár 60—175 rh. — Govenszko meszo 100 klgr. 50—58 rh.

— Naprêplacsnike proszim ki szo na riszálcsecek, iváncsecek i jakobescsek mészeci né poszlali sumo naprêplácsa, naj tô kak naj prvle vcsinijo, ár szlédi bi nyim nebi mogocsno bilô od toga strínyek leta broje poszlali.

Polleta 'zivota „Prijátel-a“ pred szlovenskim scsiteli ga zadoszta szpoznávila, i záto ga na dugi porácsavati né potrebnó. Malo steri sze nájde táksi cslovek, ki nebi obcsüo potrebcsine zobriszenyá i eto zadobiti je szamo po stenyé mogocsno, poznavsi zgodbe szvéta, domovine, poznavsi naprêhitenye cslovecsansztra, sztvorjenyá cslovecse pámeti v-ednom i v-tom drügom dugóvanyi.

Zmosni národje szvéta májo vnogo novin i knig, steri sze vszáki dén povno'zinávajo; szlovenom „Prijátel“ 'zelé szvojov mocsjov doprneszti vsze ono, ka nyim doszégnóti za volo nyihovoga razlocsnoga jezika né mogocsno.

„Prijátel“ k-tomi cili pela. Míszlimo, trôstamo sze, ka na tój pôti vszigidár vecs i vecs prijátelje k-nam sztôpijo.

„Prijátel“-a cêna na tri mészeci 90 krajcarov zadene. „Prijátel“-a prvlesi broji od zacsetka itak szojo dobiti. Pénezi sze najprilicsnése na postnoj nakázanici poslejo na réditela imé ete novin.

Podgovoren réditel: **Agustich Imre.**